

**Informacje podlegające ujawnieniu
Banku Spółdzielczego w Jarosławiu
wg stanu na 31.12.2018 r.**

Jarosław, maj 2019 r.

Spis treści

I.	Informacje ogólne o Banku.....	3
II.	Zasady zarządzania ryzykiem.....	4
III.	Ryzyko płynności - Informacje wynikające z Rekomendacji „P”.....	18
IV.	System kontroli wewnętrznej.....	21
V.	Zasady ustalania stałych i zmiennych składników wynagrodzeń.....	25
VI.	Ilość posiedzeń Rady Nadzorczej w 2018r.....	26
VII.	Fundusze własne.....	26
VIII-IX.	Adekwatność kapitałowa.....	27
X.	Metoda wyliczania wymogu na ryzyko operacyjne.....	41
XI.	Stosowane techniki ograniczania ryzyka kredytowego.....	41
XII.	Dodatkowe informacje wymagane przez Rozporządzenie 575/2013 UE	43
XIII.	Informacja o działalności Banku Spółdzielczego w Jarosławiu poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	43
XIV.	Informacja o stopie zwrotu z aktywów obliczonej jako iloraz zysku netto i sumy bilansowej	44
XV.	Informacja o powołaniu komitetu do spraw wynagrodzeń.....	44
XVI.	Oświadczenie Zarządu	44

Załącznik Nr 1 Wykaz procedur regulujących proces zarządzania ryzykiem

I. Informacje ogólne o Banku

1. Bank Spółdzielczy w Jarosławiu z siedzibą w Jarosławiu ul. Słowackiego 7, zwany dalej „Bankiem”, wpisany jest do Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie dnia 07.05.2002r pod numerem KRS 0000107948.

Główny Urząd Statystyczny nadał Bankowi REGON 000506691.

Bank zrzeszony jest z Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A. z siedzibą w Warszawie.

W dniu 31.12.2015r. Bank zawarł Umowę Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Bank działa na terenie województwa podkarpackiego.

W 2018 roku Bank prowadził działalność w ramach struktury organizacyjnej:

- *Centrala Banku*
- *Oddział w Jarosławiu*
- *Oddział w Wiązownicy*
- *Oddział w Przeworsku*
- *Oddział w Rzeszowie*
- *Oddział w Roźwienicy*
- *Filia w Rzeszowie*
- *Filia w Pruchniku*
- *Filia w Kańczudze*
- *Filia w Tryńcy*
- *Filia w Zarzeczcu*
- *Filie w Jarosławiu:*
 - a) *ul. 3-go Maja,*
 - b) *ul. Poniatowskiego,*
 - c) *ul. Kościuszki,*
- *Punkt Obsługi Klienta w Zapalowie.*

Według stanu na dzień 31.12.2018 roku Bank nie posiadał udziałów w podmiotach zależnych nie objętych konsolidacją.

Podstawy prawne

Niniejszy dokument „Informacje podlegające ujawnieniu Banku Spółdzielczego w Jarosławiu” zawiera informacje o charakterze jakościowym i ilościowym, dotyczące profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń, systemu kontroli wewnętrznej oraz innych wymaganych informacji według stanu na 31 grudnia 2018r.

Niniejsza informacja została sporządzona zgodnie z wymogami określonymi w:

- 1) Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013, zwanego dalej „Rozporządzeniem CRR”,
- 2) Rozporządzeniu 1423/2013 UE,
- 3) Rozporządzeniu 2015/1555 UE,
- 4) Ustawie Prawo bankowe, ze szczególnym uwzględnieniem art. 111a,
- 5) Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów, zastępującym uchwałę 258/2011 KNF,
- 6) Zasadach Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych, wydanych uchwałą nr 218/2014 Komisji Nadzoru Finansowego,
- 7) Rekomendacjach wydanych przez KNF, w tym Rekomendacji M i P.

Bank może przy ujawnianiu informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej pominąć te, które uzna za poufne, chronione lub nieistotne.

Informacje ujęte w niniejszym dokumencie prezentowane są za okres od 01.01.2018r do 31.12.2018r (wg stanu na koniec 2018r).

Dane ilościowe zaprezentowane w niniejszej Informacji, o ile nie podano inaczej wyrażone zostały w tysiącach złotych.

II. Zasady zarządzania ryzykiem

Cele i zasady polityki zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka

Każda aktywność podejmowana przez Bank Spółdzielczy w Jarosławiu, związana jest z ryzykiem, wynikającym między innymi ze zmian w otoczeniu regulacyjnym, gospodarczym, demograficznym, politycznym. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.

Z uwagi na charakter i zakres prowadzonej działalności, najbardziej znaczącym rodzajem ryzyka występującym w Banku Spółdzielczym w Jarosławiu jest ryzyko kredytowe w tym ryzyko koncentracji, ryzyko ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie oraz detalicznych ekspozycji kredytowych.

Jednocześnie w Banku występują inne istotne ryzyka, które Bank identyfikuje w procesie przeglądu zarządczego szacowania kapitału wewnętrznego (ICAAP):

- ryzyko płynności i finansowania,
- ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko kapitałowe (niewypłacalności) będące pochodną w/w ryzyk.

Podstawowe zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka reguluje Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz zatwierdzone przez Zarząd Banku instrukcje i regulaminy, obejmujące obszary ryzyka, które Bank uznał za istotne.

Proces zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku obejmuje następujące działania:

1. Gromadzenie informacji.
2. Identyfikację i ocenę ryzyka.
3. Limitowanie ryzyka.
4. Pomiar i monitorowanie ryzyka.
5. Raportowanie.
6. Zastosowanie narzędzi redukcji ryzyka (działania zapobiegawcze).

Cele strategiczne w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka Bank zawarł w opracowanej przez Zarząd i przyjętej przez Radę Nadzorczą Strategii.

Ryzyko kredytowe

Celem strategicznym w zakresie działalności kredytowej jest budowa odpowiedniego do posiadanych funduszy własnych bezpiecznego portfela kredytowego oraz portfela inwestycji finansowych, zapewniającego odpowiedni poziom dochodowości.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem kredytowym obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) budowa bezpiecznego, zdywersyfikowanego portfela kredytowego,
- 2) dokonywanie bezpiecznych inwestycji finansowych,
- 3) podejmowanie działań zabezpieczających w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji oraz ryzyka portfela,
- 4) działania organizacyjno - proceduralne.

Ryzyko kredytowe Banku należy rozpatrywać w dwóch aspektach:

- a) ryzyka pojedynczej transakcji,
- b) ryzyka łącznego portfela kredytowego.

Ryzyko pojedynczej transakcji zależy od wysokości możliwej straty i prawdopodobieństwa jej wystąpienia. Ryzyko łączne portfela kredytowego zależy jest od wysokości pojedynczych kredytów, prawdopodobieństwa ich niespłacenia i współzależności między poszczególnymi kredytami lub kredytobiorcami. Im mniejsza jest ta wzajemna zależność (koncentracja) tym mniejsze jest ryzyko wystąpienia sytuacji, w której czynniki powodujące niespłacenie jednego kredytu będą również wpływały na niespłacenie innych, zwiększając w ten sposób łączne ryzyko kredytowe. Metodą zabezpieczenia się przed nadmiernym ryzykiem w działalności kredytowej jest odpowiednio prowadzone zarządzanie ryzykiem zarówno w odniesieniu do pojedynczego kredytu, jak i łącznego zaangażowania kredytowego.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczego kredytu polega na:

1. Badaniu wiarygodności i zdolności kredytowej przed udzieleniem kredytu, w oparciu o zweryfikowane pod względem wiarygodności dokumenty, dostarczone przez klientów.
2. Wykorzystaniu w ocenie zdolności kredytowej i zabezpieczeń dostępnych baz danych.
3. Prawidłowym zabezpieczaniu zwrotności ekspozycji kredytowych, zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku, gwarantującym zwrotność kredytów.
4. Bieżącym monitoringu zabezpieczeń kredytowych, ze szczególnym uwzględnieniem zabezpieczeń hipotecznych w całym okresie kredytowania.
5. Dokonywaniu okresowych przeglądów ekspozycji kredytowych oraz tworzeniu rezerw celowych.
6. Prawidłowym prowadzeniu windykacji i nadzoru nad trudnymi kredytami.
7. Kontroli działalności kredytowej.
8. Rozdzieleniu funkcji budowy modeli statystycznych oceny zdolności kredytowej od działalności sprzedażowej.

Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczej transakcji kredytowej obejmują procedury, praktyki, mechanizmy kontroli wewnętrznej składające się na metodykę oceny ryzyka kredytowego przed udzieleniem kredytu oraz w trakcie trwania umowy kredytowej.

Stosowane w Banku metodyki oceny zdolności kredytowej określają regulaminy, instrukcje, procedury oraz inne regulacje kredytowe zapewniające standaryzację świadczonych usług oraz ograniczające ryzyko kredytowe.

W stosunku do ekspozycji kredytowych zaliczanych do klasy ekspozycji detalicznych zgodnie z Rozporządzeniem CRR, Bank stosuje ujednolicone zasady oceny zdolności

kredytowej, dostosowane do ich charakterystyki ryzyka, określone w metodyce oceny zdolności kredytowej osób fizycznych oraz zarządzanie portfelowe.

W stosunku do ekspozycji kredytowych zaliczanych do klasy ekspozycji wobec przedsiębiorców obok przyjętych metod oceny zdolności kredytowej, można stosować indywidualne zasady zarządzania.

Zabezpieczenia transakcji kredytowych dokonywane są w stopniu adekwatnym do oceny sytuacji ekonomicznej klienta oraz charakteru i okresu trwania transakcji, z zastosowaniem Instrukcji prawnych form zabezpieczenia wierzytelności w Banku Spółdzielczym w Jarosławiu.

Bank udziela kredytów konsumenckich i zawiera z kredytobiorcami umowy o kredyty konsumenckie z zachowaniem zasad określonych w Ustawie o kredycie konsumenckim.

W przypadku udzielania kredytów klientom detalicznym (w rozumieniu rekomendacji T i S) Bank ustala wymagany poziom wskaźnika Dtl opisany w Metodyce oceny zdolności kredytowej osób fizycznych, uwzględniający minimum socjalne.

W Banku prowadzony jest systematyczny monitoring sytuacji ekonomicznej kredytobiorców oraz zabezpieczeń, zgodnie z wewnętrznymi regulacjami Banku. Narzędziem monitoringu są arkusze analityczne.

Bank dokonuje wyceny i aktualizacji aktywów i zobowiązań pozabilansowych oraz tworzy rezerwy na ryzyko związane z działalnością Banku zgodnie z obowiązującymi ustawami i rozporządzeniami oraz z procedurą tworzenia rezerw, obowiązującymi w Banku.

Zasady bezpiecznego zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego Banku obejmują działania polegające na:

1. Dywersyfikacji ryzyka poprzez stosowanie limitów zaangażowań.
2. Stosowanie limitów dotyczących rodzajów kredytów.
3. Analizie ryzyka ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie.
4. Badaniu ekspozycji zagrożonych.
5. Przedsięwzięciach organizacyjno – kadrowych.

Podstawowa analiza ryzyka kredytowego jest przeprowadzana co najmniej raz w miesiącu, po zakończeniu miesiąca. Miesięcznej analizie poddawane są w szczególności takie elementy jak: duże zaangażowania, struktura portfela kredytowego, struktura i dynamika kredytów zagrożonych, wynik z tytułu rezerw celowych.

W Banku dokonuje się pomiaru i oceny ryzyka portfela kredytowego i profilu ryzyka kredytowego w cyklach kwartalnych, na podstawie raportów sporządzonych przez Stanowisko Zarządzania Ryzykami i Analiz. Raporty dotyczące: koncentracji branżowej, adekwatności kapitałowej, ekspozycji przeterminowanych, koncentracji zabezpieczeń,

kredytów zabezpieczonych hipotecznie, analizę detalicznych ekspozycji zawierają zestawienia liczbowe oraz ich interpretację i w razie potrzeby z rekomendacją dalszych działań. Analiza miesięczna i kwartalna opracowywana jest i przedkładana Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej Banku, zgodnie z obowiązującą w Banku Instrukcją sporządzania informacji zarządczej.

Dane analityczne stanowiące źródło analizy ryzyka portfela kredytowego pobierane są z systemu operacyjnego oraz innych systemów wspomagających. Każdorazowo po dokonaniu importu danych z systemu operacyjnego przeprowadzana jest kontrola ich zgodności ze sprawozdawczością Banku za ostatni kwartał oraz kontrola spójności z poprzednimi okresami sprawozdawczymi.

Badanie ryzyka łącznego portfela kredytowego w Banku obejmuje:

1. Analizę ilościową i wartościową portfela.
2. Analizę wskaźnikową.
3. Ocenę realizacji limitów zaangażowań.
4. Analizę jakościową portfela.
5. Analizę wrażliwości na wystąpienie sytuacji skrajnej.

W celu dywersyfikacji ryzyka kredytowego, w tym ryzyka koncentracji Bank wprowadza odpowiednie do skali i złożoności działalności limity wewnętrzne ograniczające jego poziom. Przyjęte rodzaje limitów wewnętrznych oraz ich wysokość zatwierdza Zarząd Banku na podstawie propozycji Stanowiska zarządzania ryzykami i analiz. Wysokość limitów jest dostosowana do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka, zatwierdzonego w planie ekonomiczno – finansowym. Wysokość limitów koncentracji jest weryfikowana co najmniej raz w roku w trakcie przeglądu zarządczego procedur w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym.

Limity określające jednostkowe zaangażowanie danego klienta są monitorowane w momencie udzielania kredytu oraz podczas monitoringu sytuacji klienta po udzieleniu kredytu przez pracownika kredytowego prowadzącego dokumentację danego klienta.

Każdy przypadek lub możliwość przekroczenia limitów jednostkowych jest sygnalizowany osobie kierującej komórką udzielającą kredyty, a następnie Prezesowi Zarządu nadzorującemu ryzyko kredytowe.

Powyższe działania pozwalają mierzyć, kontrolować i monitorować profil ryzyka kredytowego, występującego w działalności Banku.

Gdy ryzyko występujące w portfelu kredytowym okazuje się nieakceptowane, Zarząd Banku stosuje następujące rozwiązania:

1. Ograniczanie kwoty zaangażowania poprzez wprowadzenie ostrzejszych limitów na kredyty udzielane określonym kredytobiorcom, na duże zaangażowania kredytowe lub na pewne rodzaje kredytów o wysokim stopniu zbadanego ryzyka.
2. Ograniczenie skali całej akcji kredytowej banku lub w odniesieniu do wybranych jednostek/komórek organizacyjnych Banku.
3. Zwiększenie poziomu zabezpieczeń.
4. Restrukturyzowanie zadłużenia.
5. Doskonalenie standardów kredytowych i systemu kontroli wewnętrznej, opracowanie odpowiednich procedur wewnętrznych.
6. Sprzedaż wierzytelności.
7. Podejmowanie innych zindywidualizowanych działań, zależnych od skali i rodzaju stwierdzonego zagrożenia.

Ryzyko płynności i finansowania

Celem strategicznym Banku w zakresie zarządzania płynnością jest pełne zabezpieczenie jego płynności, minimalizacja ryzyka utraty płynności przez Bank w przyszłości oraz optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem płynności obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

1. Zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów, ze szczególnym uwzględnieniem aktywów długoterminowych.
2. Podejmowanie działań (w tym działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej.
3. Utrzymanie nadzorczych miar płynności w tym miar określonych w Rozporządzeniu UE.

Realizacja strategii zarządzania płynnością następuje poprzez równoczesne zarządzanie aktywami i pasywami oraz pozycjami pozabilansowymi Banku.

Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku ma charakter skonsolidowany i całościowy.

Oznacza to zarządzanie płynnością złotową i walutową, zarówno w odniesieniu do pozycji bilansowych i pozabilansowych we wszystkich horyzontach czasowych ustalonych przez Bank i obejmuje wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku.

Struktura posiadanych przez Bank aktywów powinna umożliwić elastyczne dostosowywanie się do potrzeb płynnościowych. W tym celu Bank zdywersyfikuje swoje aktywa według następujących kryteriów:

1. Płynności.
2. Bezpieczeństwa.
3. Rentowności.

Bank zarządza płynnością:

1. Bieżącą w tym dzienną i śróddzienną tj. aktywnie zarządza środkami na rachunku bieżącym, lokując nadwyżki głównie w Banku Zrzeszającym oraz w bezpieczne papiery wartościowe Narodowego Banku Polskiego oraz Skarbu Państwa, zarządza gotówką poprzez ustalanie limitów kasowych.
2. Płynnością krótko i średnioterminową poprzez niezależną ocenę wskaźników płynności, wyznaczanie i monitorowanie limitów płynnościowych oraz przeprowadzanie testów warunków skrajnych.
3. Płynnością długoterminową poprzez badanie stabilności bazy depozytowej oraz ustalanie limitów koncentracji aktywów i pasywów.

Głównym źródłem finansowania aktywów o długim terminie zapadalności są depozyty stabilne (obliczone na podstawie wskaźników osadu), stanowiące pewne źródło finansowania długoterminowego aktywów oraz fundusze własne Banku. Limity ostrożnościowe dotyczące finansowania długoterminowego, ograniczają znaczne zaangażowanie się Banku w tego typu aktywa.

W celu kształtowania odpowiedniej struktury aktywów i pasywów Bank prowadzi aktywną politykę stóp procentowych.

Ryzyko stopy procentowej

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest utrzymanie relacji przychodów i kosztów odsetkowych oraz bilansowej wartości zaktualizowanej kapitału wynikającej ze zmian stóp procentowych, w granicach nie zagrażających bezpieczeństwu Banku i akceptowanych przez Radę Nadzorczą.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem stopy procentowej obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

1. Zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów oprocentowanych w celu ograniczania ryzyka bazowego oraz ryzyka przeszacowania.

2. Podejmowanie odpowiedniej polityki cenowej (w tym działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej oraz dochodowego portfela kredytowego w celu wypracowania odpowiednich marż.
3. Codzienna realizacja polityki stóp procentowych w procesie sprzedaży produktów bankowych.

Realizacja strategii Banku w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej oparta jest m.in. na następujących zasadach:

1. Do pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank stosuje metodę luki stopy procentowej.
2. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej koncentruje się na zarządzaniu ryzykiem przeszacowania, ryzykiem bazowym, na kontroli ryzyka opcji klienta oraz na analizie zmian w zakresie krzywej dochodowości (ryzyko krzywej dochodowości) i ewentualnego wpływu tych zmian na wynik odsetkowy.
3. Bank ogranicza poziom ryzyka stopy procentowej poprzez stosowanie systemu limitów i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych.

Ryzyko walutowe

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ograniczanie skutków narażenia Banku oraz Klientów na nieoczekiwane zmiany kursów walut.

Cel ten jest realizowany w oparciu o poniższe cele pośrednie:

1. Zarządzanie ryzykiem walutowym polega m.in. na zawieraniu transakcji o takiej strukturze oraz warunkach, które w najbardziej efektywny sposób zabezpieczają Bank przed potencjalnymi stratami z tytułu zmian kursów walutowych minimalizując związane z nim ryzyko.
2. Podstawowym celem Banku jest utrzymywanie pozycji walutowej całkowitej w wysokości nie przekraczającej 2% funduszy własnych.
3. Strategią Banku jest prowadzenie konserwatywnej polityki w zakresie ryzyka walutowego, tzn. kształtowanie pozycji w granicach nie wiążących się z koniecznością utrzymywania wymogu kapitałowego, zgodnie z Rozporządzeniem 575/2013 UE. Należy podkreślić, że takie podejście nie ogranicza w żaden sposób rozwoju wolumenu transakcji walutowych oferowanych klientom Banku.
4. Na rynku walutowym, Bank przykładą szczególną uwagę do rozwoju operacji z klientami i prowadzi ciągle prace nad rozszerzeniem zakresu i udoskonaleniem oferty produktów i usług. Działania swoje opiera w szczególności na uelastycznieniu

oferty produktowej, pozwalającej na lepsze zaspokojenie indywidualnych potrzeb klientów adekwatnie do sytuacji rynkowej.

5. Zgodnie z profilem biznesowym Banku oraz strukturą jego bazy klientów, szczególnie nacisk położono na dopasowywanie oferty produktowej i kanałów zawierania transakcji do potrzeb małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących wymianę handlową z zagranicą.
6. W ramach stosowanej polityki ograniczania ryzyka Bank dąży do utrzymywania maksymalnie zrównoważonej pozycji walutowej.
7. Poziom ryzyka walutowego w działalności Banku z tytułu ryzyka kursowego ograniczony jest poprzez limity maksymalnej pozycji walutowej (w tym limity pozycji dla poszczególnych walut).
8. Wszystkie limity z zakresu ryzyka walutowego uchwała Zarząd Banku.
9. Monitoring wykorzystania limitów w zakresie ryzyka walutowego realizowany jest w komórce monitorowania ryzyka, z zachowaniem niezależności oceny ryzyka od działalności, która to ryzyko generuje.
10. Pomiar ryzyka walutowego dokonywany jest codziennie. Do wyliczenia ryzyka walutowego wyznaczane są pozycje walutowe dla poszczególnych walut oraz pozycja całkowita dla wszystkich walut łącznie, przeliczone na PLN po kursie średnim NBP. Wyliczenia pozycji dokonywane są zgodnie z obowiązującymi wytycznymi Prezesa Narodowego Banku Polskiego oraz Komisji Nadzoru Finansowego.
11. Bank zakłada, że skala działalności walutowej będzie nie znacząca i nie przekroczy 5% sumy bilansowej.

Ryzyko operacyjne

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem braku zgodności jest ograniczenie ryzyka występowania strat operacyjnych oraz dążenie do ich minimalizowania:

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem braku zgodności obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

1. Określenie podstawowych procesów niezbędnych do zarządzania ryzykiem operacyjnym.
2. Prowadzenie i analiza rejestru incydentów i strat z tytułu ryzyka operacyjnego (w tym zawarte są straty z tytułu ryzyka braku zgodności).

3. Opracowanie ogólnych zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym zasady identyfikacji, oceny, monitorowania, zabezpieczenia i transferu ryzyka operacyjnego.
4. Zarządzanie kadrami.
5. Określenie docelowego profilu ryzyka operacyjnego, uwzględniającego skalę i profil ryzyka operacyjnego obciążającego Bank.
6. Zdefiniowanie tolerancji/apetytu banku na ryzyko operacyjne, w tym wartości progowe sum strat danej klasy zdarzeń w określonym horyzoncie czasowym, oraz określenie działania, które bank będzie podejmował w przypadkach, gdy wartości te zostaną przekroczone.
7. Przyjęcie założeń dla systemu kontroli wewnętrznej w zakresie ryzyka operacyjnego.

Działania zabezpieczające:

1. Wdrożenie i systematyczna weryfikacja procesów zapobiegania występowaniu oraz zmniejszania skutków ryzyka, odpowiednio do rodzaju ryzyka i jego możliwego wpływu na wynik Banku.
2. Zapobieganie powstawaniu zagrożeń o charakterze katastroficznym lub zagrażającym utratą ciągłości działania Banku.
3. Zapewnienie opłacalności stosowania wybranych metod ograniczania ryzyka, odpowiednio do skali działania Banku i wielkości ryzyka.
4. Działania prewencyjne, związane z identyfikacją i monitoringiem ryzyka prowadzenia operacji, rozpoznawaniem i zapobieganiem powstawaniu zdarzeń ryzyka operacyjnego w trakcie codziennej działalności a także zapewnienie identyfikacji i oceny ryzyka przed podjęciem istotnych decyzji związanych z wdrożeniem nowych produktów, procesów, systemów.
5. Osłabienie i niwelowanie skutków zaszłych zdarzeń poprzez przygotowanie odpowiednich procedur i sposobów reagowania pracowników Banku na wypadek zajścia zdarzenia ryzyka operacyjnego a także poprzez dokonanie przeniesienia ryzyka na inne podmioty w przypadku opłacalności i dostępności takiej metody dla danego rodzaju ryzyka.
6. Stosowanie ubezpieczeń.
7. Tworzenie planów awaryjnych ciągłości działania.
8. Okresowa weryfikacja procedur obowiązujących w Banku.

Zakładany wzrost skali działalności stanowi jednocześnie wzrost ekspozycji Banku na ryzyko operacyjne. W związku z powyższym istotnym jest zwiększenie efektywności procesu

zarządzania ryzykiem operacyjnym, m.in. poprzez wzmocnienie mechanizmów kontrolnych, w celu ograniczania możliwości wystąpienia zdarzeń operacyjnych, generujących straty.

Ryzyko kapitałowe

Poziom funduszy własnych Banku powinien być dostosowany (adekwatny) do skali, złożoności i profilu ryzyka Banku.

Podstawowym celem strategicznym w zakresie adekwatności kapitałowej jest budowa odpowiednich funduszy własnych, zapewniających bezpieczeństwo zgromadzonych depozytów, przy osiągnięciu planowanego poziomu rentowności prowadzonej działalności.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie adekwatnością kapitałową obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

1. Zwiększanie wysokości funduszy własnych.
2. Zapewnienie odpowiedniego poziomu kapitałów Tier T, Tier podstawowy I i Tier II.
3. Odpowiednie kształtowanie struktury bilansu Banku w celu utrzymania planowanego poziomu wymogów kapitałowych, dostosowanych do wymagań Rozporządzenia 575/2013 UE.
4. Zarządzanie ryzykiem bankowym.

Budowa funduszy własnych:

1. Podstawowym źródłem budowy funduszy własnych jest wynik finansowy.
2. Wieloletni plan budowy funduszy własnych (cele kapitałowe, oczekiwana wielkość kapitałów, polityka dywidendowa) Bank ujmuje w zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą Strategii działania, natomiast szczegółowe zamierzenia w tym zakresie ujęte są w Polityce kapitałowej, stanowiącej element planu ekonomiczno – finansowego.
3. Bank analizuje wpływ wystąpienia warunków skrajnych (spadek funduszy, wzrost wymogów kapitałowych) na wskaźnik kapitałowy i na podstawie tych analiz opracowuje i weryfikuje plany awaryjne w zakresie adekwatności kapitałowej.
4. Bank wykorzystuje testy warunków skrajnych do określania buforu kapitału w postaci nadwyżki ponad wymagalny minimalny wskaźnik kapitałowy oraz w postaci określonych w Polityce kapitałowej planów awaryjnych zwiększenia funduszy własnych.
5. Bank w rocznych planach finansowych oraz w planach perspektywicznych uwzględnia gospodarkę funduszami własnymi, mającą na celu optymalizację wzrostu posiadanych przez Bank funduszy własnych.

6. Strategia kształtowania funduszy własnych podlega analizie pod względem jej dostosowania do aktualnej sytuacji Banku po zakończeniu każdego roku kalendarzowego.
7. Wieloletni plan funduszy własnych zawarty jest w Strategii działania Banku.
8. Bank dąży do kształtowania zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych i bankach w taki sposób, aby umniejszenie funduszy własnych banku z tego tytułu nie stanowiło zagrożenia dla bieżącej i przyszłej adekwatności kapitałowej banku.
9. W celu ograniczenia zagrożeń, o których mowa w ust. 4, w banku ustalane są odpowiednie limity dotyczące inwestycji kapitałowych w podmiotach finansowych.
10. Bank w planach finansowych uwzględnia gospodarkę funduszami własnymi banku, mającą na celu optymalizację wzrostu posiadanych przez bank funduszy własnych banku, które winny być dostosowane do profilu ryzyka występującego realnie w banku, z uwzględnieniem specyficznego charakteru jego działania oraz wyliczeń dotyczących dodatkowych wymogów kapitałowych.

Wymogi kapitałowe:

1. Bank tworzy minimalne wymogi kapitałowe na ryzyka ujęte w Rozporządzeniu UE.
2. Bank analizuje inne istotne rodzaje ryzyka, na które tworzy dodatkowe wymogi kapitałowe.
3. W Polityce kapitałowej Bank określa limity alokacji kapitału z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, dostosowane do skali, złożoności i poziomu ryzyka występującego w Banku.
4. Analizie poddaje się przestrzeganie ww. limitów a każde przekroczenie jest sygnalizowane Radzie Nadzorczej wraz z informacjami na temat podjętych działań w celu uniknięcia takiej sytuacji w przyszłości.
5. Bank dokonuje okresowego przeglądu procesu szacowania wymogów wewnętrznych. Wyniki przeglądu są prezentowane Radzie Nadzorczej, która dokonuje oceny adekwatności kapitałowej.
6. Bank dąży do kształtowania jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych i bankach (akcje i udziały, zobowiązania podporządkowane, dopłaty na rzecz spółek prawa handlowego) tak, aby nie stanowiło ono jednocześnie:
 - a) więcej niż 10% uznanych kapitałów Banku,
 - b) 10% uznanych kapitałów tych podmiotów.
7. Ustalane przez Bank plany w zakresie kapitału wewnętrznego oraz poziomu wyznaczanego wewnętrznego wymogu kapitałowego winny być dostosowane do

profilu ryzyka występującego realnie w Banku, z uwzględnieniem specyficznego charakteru jego działania.

Zarządzanie ryzykami:

1. Bank podejmuje ryzyko na poziomie zapewniającym utrzymanie łącznego wskaźnika kapitałowego (TCR) na poziomie zgodnie ze wskazaniem KNF.
2. W cyklach co najmniej rocznych Bank dokonuje weryfikacji istotności ryzyk, przyjmując kryteria ilościowe i jakościowe.
3. Bank tworzy procedury zarządzania ryzykami istotnymi w Banku, zatwierdzone przez Zarząd Banku.
4. Procedury zawierają zapisy dotyczące przekształcania miar ryzyka na wymogi kapitałowe.
5. Bank podejmuje ryzyko odpowiednio do posiadanych funduszy własnych.

Organizacja zarządzania ryzykiem

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne:

1. Rada Nadzorcza,
2. Zarząd,
3. Członek Zarządu nadzorujący zarządzanie ryzykiem – Prezes Zarządu,
4. Komitet Kredytowy,
5. Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz (Komórka monitorująca ryzyko),
6. Stanowisko ds. zgodności,
7. Stanowisko wiarygodności trudnych i weryfikacji wartości nieruchomości,
8. Stanowisko analityka kredytowego,
9. Audyt wewnętrzny,
10. Pozostali pracownicy Banku.

Bank zapewnia niezależność działalności operacyjnej, która generuje ryzyko od niezależnej oceny ryzyka, przeprowadzanej przez Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz. System kontroli ryzyka obejmuje:

1. Adekwatny proces identyfikacji i oceny poszczególnych rodzajów ryzyka,
2. Zasady strategii, polityki, procedury, instrukcje, metodologie,
3. Adekwatne systemy informacji zarządczej,

4. Proces regularnego przeglądu i oceny zgodności działania Banku z zasadami polityki/strategii oraz procedurami.

W strukturze organizacyjnej Banku funkcjonuje Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz, które na dzień 31.12.2018 roku obejmowało swoim zakresem monitorowanie poszczególnych rodzajów ryzyk oraz adekwatności kapitałowej.

System informacji zarządczej

W realizacji informacji zarządczej uczestniczą następujące organy statutowe i komórki organizacyjne Banku:

- 1) Rada Nadzorcza,
- 2) Zarząd,
- 3) Kierownik Zespołu finansowo – księgowego i sprawozdawczości,
- 4) Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz,
- 5) Stanowisko wiarygodności trudnych i weryfikacji wartości nieruchomości,
- 6) Zespół obsługi informatycznej,
- 7) Zespół organizacyjno – administracyjny,
- 8) Stanowisko ds. zgodności,
- 9) Stanowisko analityka kredytowego.

Bieżącą analizę poziomu ryzyka bankowego dokonuje Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz.

Kierownicy komórek sporządzających są odpowiedzialni za prawidłowe i terminowe sporządzanie informacji SIZ. Informacja SIZ może być sporządzana w formie opisowej lub tabelarycznej.

III. Ryzyko płynności - Informacje wynikające z Rekomendacji „P”

Ryzyko płynności jest uznawane za istotne dla Banku i podlega ocenie ilościowej w oparciu o miary dla niego właściwe.

Zarządzanie ryzykiem płynności ma zapewnić utrzymanie zdolności Banku do wywiązywania się z bieżących jak i przyszłych zobowiązań oraz do finansowania aktywów w toku normalnej działalności lub w innych warunkach, które można przewidzieć bez konieczności ponoszenia kosztów pozyskania płynności na nie akceptowalnym poziomie. Zarządzanie ryzykiem płynności jest dostosowane do charakteru, skali i złożoności prowadzonej działalności.

Zarządzanie ryzykiem płynności ma charakter skonsolidowany i całościowy co oznacza: zarządzanie płynnością zarówno złotową jak i walutową, w odniesieniu do wszystkich pozycji bilansowych jak i pozabilansowych, we wszystkich ustalonych horyzontach czasowych oraz w stosunku do wszystkich elementów organizacyjnych.

W procesie zarządzania ryzykiem płynności w 2018r. uczestniczyli:

1. Rada Nadzorcza,
2. Zarząd,
3. Członek Zarządu ds. handlowych,
4. Członek Zarządu ds. finansowo – księgowych,
5. Zespół finansowo – księgowy i sprawozdawczości,
6. Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz,
7. Stanowisko ds. zgodności,
8. Pozostałe jednostki i komórki organizacyjne.

Podział realizowanych w Banku zadań w zakresie zarządzania ryzykiem płynności zapewniał rozdzielenie operacyjnego zarządzania ryzykiem od monitorowania i kontroli ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem płynności jest wspierane przez Bank Zrzeszający.

Bank w ramach zabezpieczenia płynności korzystał z następujących czynności wykonywanych przez bank BPS S.A.:

- 1) utrzymywania rezerwy obowiązkowej za bank na poziomie wymaganym przez NBP,
- 2) lokowanie nadwyżek środków finansowych Banku,
- 3) zakup bonów pieniężnych/skarbowych i skarbowych papierów wartościowych zakupionych na rynku międzybankowym,
- 4) zakup instrumentów finansowych za pośrednictwem BPS,
- 5) dokonywanie zasileń i odprowadzanie gotówki.

Pozyskiwanie finansowania odbywa się poprzez rozwijanie bazy depozytowej, gdzie głównym źródłem finansowania aktywów są depozyty osób prywatnych i innych podmiotów niefinansowych.

Bank jest zrzeszony z Bankiem BPS S.A. oraz jest członkiem Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS i podlega regułom dotyczącym transferu środków jakie obowiązują w ramach zrzeszenia i Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Funkcjonowanie Banku jako zrzeszonego z Bankiem BPS S.A. daje stały dostęp do finansowania w postaci przyznanых limitów lokat płynnościowych i limitu kredytowego.

Bank dokonywał pomiaru i monitorowania ryzyka płynności przy wykorzystaniu m.in. nadzorczych miar płynności, analizy struktury bilansu, limitów i wskaźników ostrożnościowych, luki płynności oraz testów warunków skrajnych.

Ocena ryzyka płynności przebiega w oparciu o wskaźniki nadzorcze jak i o wewnętrzne miary i limity.

Informacje ilościowe w zakresie zarządzania ryzyka płynności:

1) Nadwyżka płynności na dzień 31.12.2018r. wynosiła 258.733 tys. zł,

Składowe części nadwyżki płynności:

- kasa (gotówka) – 9.437 tys. zł,

- rachunki bieżące i pomocnicze oraz lokaty banku – 147.709 tys. zł,

- instrumenty dłużne o niskim ryzyku (bony pieniężne i obligacje skarbowe) – 101.587 tys. zł,

2) normy płynności:

Lp.	Norma płynności:	Limit	Wartość na dzień 31.12.2018r.
1	M1	≤ 0	153.090
2	M2	1	2,31
3	M3	1	2,04
4	M4	1	1,87
5	LCR	1	4,78

Wyliczone na koniec roku wartości nadzorczych miar płynności kształtowały się powyżej wartości minimalnych określonych w Uchwale 386/208 KNF i Rozporządzeniu Delegowanym Komisji (UE).

3) luka płynności zawierająca kilka najbliższych przedziałów dla pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz otrzymane na tej podstawie skumulowane luki płynności:

Urealniona luka płynności dla pierwszych trzech przedziałów z uwzględnieniem pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz skumulowane luki płynności (w tys. zł)

Lp.	Przedział płynności	Luka bilansowa prosta	Luka bilansowa skumulowana	Luka prosta (z pozabilansem)	Luka skumulowana (z pozabilansem)
1	Przedział do 1 miesiąca	93.334	131.871	92.930	122.280
2	Przedział do 3 miesięcy	-6.182	125.689	-8.649	113.632
3	Przedział do 12 miesięcy	-35.425	125.898	-41.485	103.511

4) dodatkowe zabezpieczenia płynności w ramach Zrzeszenia (w tys. zł)

Lp.	Dodatkowe zabezpieczenie płynności w ramach Zrzeszenia	Wartość na dzień 31.12.2018r.
1	Wpłata na fundusz wsparcia płynności (IPS) – depozyt obowiązkowy	49.250
2	Przyznany limit płynnościowy przez Bank BPS	49.250
3	Fundusz pomocowy	104
4	Wkład pieniężny	2.124

Ryzyko płynności analizowane było na posiedzeniach Rady Nadzorczej w okresach kwartalnych oraz na posiedzeniach Zarządu w cyklach miesięcznych.

W ramach pomiaru ryzyka Bank przeprowadzał w okresach półrocznych testy warunków skrajnych, a ich wyniki pokazywały skalę wrażliwości Banku na pogorszenie sytuacji płynnościowej oraz zdolność do przetrwania kryzysu płynności.

O wynikach testów informowany był Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza, a wyniki wykorzystywane były do zarządzania ryzykiem płynności oraz ustalania wysokości poziomów limitów.

Bank dysponuje planami awaryjnymi, które określają różne sytuacje kryzysowe mogące wystąpić w działalności Banku.

W analizowanym okresie nie wystąpiły czynniki warunkujące wprowadzenie Planu awaryjnego działania na wypadek utraty płynności.

IV. System kontroli wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej obejmuje całą działalność Banku. W ramach systemu kontroli wewnętrznej Bank powołuje:

1. Funkcję kontroli, na którą składają się:
 - a) Mechanizmy kontroli realizowane w trakcie wykonywania transakcji, czynności.
 - b) Monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontroli wewnętrznej (weryfikacja i testowanie).
2. Stanowisko ds. zgodności.
3. Audyt wewnętrzny sprawowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Za organizację oraz prawidłowe funkcjonowanie systemu kontroli wewnętrznej odpowiada Zarząd Banku.

Nadzór na systemem kontroli wewnętrznej sprawuje Rada Nadzorcza oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność na podstawie opinii Komitetu Audytu, a odpowiedzialność za funkcjonowanie systemu kontroli wewnętrznej ponosi Prezes Zarządu.

Kontrola wewnętrzna w Banku wykonywana jest w sposób niezależny, obiektywny i odpowiedzialny. Poprzez niezależność kontroli wewnętrznej rozumieć należy warunki działania kontroli wewnętrznej dające gwarancję, że kontrolujący bez żadnych zewnętrznych nacisków przeprowadza kontrole według ustalonych metod, dokonuje oceny stosowania mechanizmów kontrolnych oraz sporządza dokumentację pokontrolną. Niezależność umożliwia bezstronny i niedwuznaczny osąd działalności poddanej kontroli.

Obiektywność kontroli rozumiana jest jako niezależna od czynników pozamerytorycznych ocena dokonywana przez kontrolujących, co oznacza, że kontrolujący nie mogą być stronniczy i nie mogą uzależniać swojej opinii w kwestii kontrolowanego tematu od opinii innych.

Odpowiedzialność kontroli wewnętrznej oznacza dokonywanie prawidłowej oceny, adekwatności, skuteczności oraz efektywności i jakości wewnętrznych systemów Banku, co oznacza prezentowanie w dokumentacji pokontrolnej sprawdzonych zadań, które wymagają podjęcia działań naprawczych, unikanie nieudomówień i nieścisłości.

Rada Nadzorcza Banku zapewnia, aby kontrola wewnętrzna i audyt były sprawowane z zachowaniem zasad zapewniających unikanie konfliktów interesów, w tym z zachowaniem zasady, że osoby przeprowadzające kontrolę wewnętrzną i audyt nie powinny być powiązane personalnie z osobami kontrolowanymi.

Rodzaje kontroli wewnętrznej:

1. Kontrola bieżąca – każdy pracownik ma obowiązek stosowania mechanizmów kontroli, zawartych w wewnętrznych regulacjach Banku. W zakres kontroli bieżącej wchodzi również weryfikacja bieżąca pozioma i pionowa, której wymogi są określone w procedurach Banku.
2. Kontrole planowane:
 - 1) Audyt wewnętrzny – sprawowany przez odpowiednie Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS w zakresie oceny systemu kontroli wewnętrznej, zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz adekwatnością kapitałową.
 - 2) Kontrole kierownicze – testowanie poziome stosowania mechanizmów kontrolnych sprawowane przez przełożonych w stosunku do nadzorowanych pracowników.

- 3) Kontrole problemowe – testowanie stosowania mechanizmów kontrolnych obejmujące badanie wybranych zagadnień lub przebiegu określonych czynności w jednej lub kilku komórkach organizacyjnych Banku, przez wyznaczone komórki organizacyjne Banku. Testowanie poziome występuje w przypadku kontrolowania komórek organizacyjnych przez inne komórki w ramach tej samej linii obrony. Testowanie pionowe występuje w przypadku gdy komórki pierwszej linii obrony są kontrolowane przez komórki organizacyjne drugiej linii obrony.
3. Kontrole doraźne – postępowania wyjaśniające podejmowane na polecenie Prezesa Zarządu lub na wniosek Rady Nadzorczej Banku.
4. Kontrole zewnętrzne (audyt zewnętrzny) - w obszarze bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego i informacji Zarząd może podjąć decyzję o zlecenie audytu Bankowi Zrzeszającemu lub podmiotowi zewnętrznemu, który zapewni:
 - 1) odpowiednie kwalifikacje osób przeprowadzających audyt, potwierdzone odpowiednimi certyfikatami,
 - 2) wykorzystanie uznanych standardów międzynarodowych i dobrych praktyk.
5. W zakresie działania Komórki ds. zgodności - Prowadzenie postępowania wyjaśniającego w zakresie zgodności, którego schemat opisuje obowiązujący w Banku Regulamin działania stanowiska ds. zgodności w Banku Spółdzielczym w Jarosławiu.

Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest dostosowany do ogólnego profilu ryzyka, tj. obejmuje w szczególności obszary obarczone wysokim ryzykiem, do których zalicza się: działalność kredytową, obsługę klienta, rozliczenia, działalność kasowo – skarbcową, zarządzanie bankiem, bezpieczeństwo fizyczne i informatyczne.

Do przeprowadzania testowania mechanizmów kontroli wewnętrznej w Banku uprawnieni są:

1. Członkowie Zarządu,
2. Kierownik Zespołu finansowo – księgowego i sprawozdawczości,
3. Stanowisko ds. zgodności,
4. Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz,
5. Stanowisko analityka kredytowego,
6. Stanowisko wierzycelności trudnych i weryfikacji wartości nieruchomości,
7. Administrator bezpieczeństwa informacji,
8. Pracownik Zespołu organizacyjno – administracyjnego,
9. Pracownicy Zespołu obsługi informatycznej.

Testowaniem w ramach kontroli wewnętrznej obejmuje się kluczowe mechanizmy kontroli w oparciu o:

- 1) dowody i dokumenty jednostkowe,
- 2) ewidencje i rejestry,
- 3) wydruki komputerowe, inwentarze i sprawozdawczość,
- 4) umowy o otwarcie rachunków bankowych wraz z niezbędną dokumentacją,
- 5) wnioski kredytowe z kompletem dokumentacji,
- 6) umowy kredytowe i umowy zabezpieczeń,
- 7) deklaracje członkowskie,
- 8) dane komputerowe, dotyczące np. terminarzy, stóp procentowych, danych osobowych,
- 9) umowy, porozumienia i inne dokumenty powodujące powstawanie należności i zobowiązań w celu zapobiegania niepożądanym działaniom.

Testowanie obejmuje w szczególności działania zmierzające do porównywania stanów faktycznych ze stanami postulowanymi lub pożądanymi, wyznaczonymi przez obowiązujące regulacje wewnętrzne Banku (strategie, plany, polityki, procedury). Zakres mechanizmów kontrolnych objętych testowaniem jest określony w wewnętrznych instrukcjach oraz ujęty jest w matrycy funkcji kontroli.

Szczegółowy zakres przeprowadzanych testów zawierają zatwierdzone przez Zarząd plany przeprowadzania testów stosowania mechanizmów kontroli wewnętrznej.

Kontrola wewnętrzna ocenia mechanizmy kontroli wewnętrznej z punktu widzenia: sprawności organizacji, ryzyka, celowości działań, efektywności, rzetelności, legalności.

Komórki organizacyjne Banku podlegają testowaniu stosowania kluczowych mechanizmów kontroli w zakresie i z częstotliwością wynikającą z matrycy funkcji kontroli. Każde stanowisko w Banku podlega testowaniu stosowania kluczowych mechanizmów kontroli co najmniej raz w roku, a stanowiska związane z obsługą kasowo – skarbcową podlegają testowaniu co najmniej raz w kwartale.

Podstawowym celem funkcji kontroli wewnętrznej jest zapewnienie zgodności wykonywanych czynności z przepisami prawa, strategią, planem, regulaminami, procedurami, limitami oraz bieżące reagowanie na uchybienia.

Funkcja kontroli wewnętrznej swym zakresem obejmuje w szczególności:

1. Sprawdzanie przestrzegania przepisów prawa oraz wewnętrznych regulacji i procedur, a także wyznaczonych limitów.

2. Sprawdzanie dokładności i prawidłowości danych księgowych.
3. Sprawdzanie bezpieczeństwa operacji i fizycznych zabezpieczeń dostępu.
4. Sprawdzanie przestrzegania uprawnień i autoryzacji.
5. Sprawdzanie zgodności działań na poszczególnych stanowiskach z zakresem czynności i odpowiedzialności.
6. Badanie, czy występuje rozdzielenie sprzecznych ze sobą funkcji i obowiązków, ze szczególnym uwzględnieniem niezależności funkcji pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka od działalności operacyjnej, która to ryzyko generuje.

W przypadku ujawnienia nieprawidłowości w wyniku przeprowadzenia kontroli, osoba kontrolująca zobowiązana jest w ramach kompetencji, podjąć niezbędne środki zmierzające do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości lub – gdy nie leży to w jej kompetencjach – zawiadomić niezwłocznie o faktach bezpośredniego przełożonego, który podejmie takie środki.

Testowanie stosowania mechanizmów kontroli wewnętrznej wykonywane jest w sposób planowy, tj. na podstawie zatwierdzonych przez Zarząd planów testowania. Plany testowania stosowania mechanizmów kontrolnych są sporządzane w oparciu o matrycę funkcji kontroli wewnętrznej.

Wyniki kontroli wewnętrznej są przedmiotem analizy i oceny Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.

V. Zasady ustalania stałych i zmiennych składników wynagrodzeń

W Banku funkcjonuje „Polityka wynagradzania pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku Spółdzielczego w Jarosławiu”.

Polityka wynagradzania pracowników, których działalność ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku Spółdzielczego w Jarosławiu obejmuje zasady przyznawania i wypłaty stałych i zmiennych składników.

Do stanowisk istotnych o których mowa w § 24 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów oraz w Rozporządzeniu 604/2014 Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) w Banku zalicza się:

1. Członków Rady Nadzorczej
2. Członków Zarządu.

Z uwagi na fakt, że Bank nie udziela kredytów przekraczających 5 mln EUR oraz Bank nie posiada jednostek istotnych w rozumieniu Rozporządzenia 575/2013 PE do stanowisk istotnych nie zalicza się innych stanowisk.

Rada Nadzorcza otrzymuje tylko stałe składniki wynagrodzenia. Wysokość wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej ustala Zebranie Przedstawicieli.

Stale i zmienne składniki wynagradzania (premia) członkowie Zarządu otrzymują na podstawie Regulaminu Wynagradzania Członków Zarządu Banku Spółdzielczego w Jarosławiu.

Wysokość wynagrodzenia stałego i zmiennego dla pracowników ustala Zarząd na podstawie „Regulaminu wynagradzania pracowników Banku Spółdzielczego w Jarosławiu”.

VI. Ilość posiedzeń Rady Nadzorczej w 2018r.

Rada Nadzorcza Banku Spółdzielczego w Jarosławiu odbyła 6 posiedzeń.

VII. Fundusze własne

Poniższe zestawienie przedstawia poziom poszczególnych pozycji funduszy własnych Banku według stanu na 31.12.2018 roku (w tys. zł).

Lp.	Rodzaj funduszu	Stan na 31.12.2018r.
1.	Kapitał Tier I bez pomniejszeń	56.497
2.	W tym fundusz udziałowy	82
3.	Pomniejszenia kapitału Tier I	4.111
4.	Kapitał Tier I po korektach	52.385
5.	Kapitał Tier II bez pomniejszeń	-
6.	Pomniejszenia kapitału Tier II	-
7.	Kapitał Tier II po korektach	-
8.	Razem fundusze własne (suma kapitału Tier I i Tier II z uwzględnieniem karekt)	52.385
9.	Łączny wskaźnik kapitałowy	20,94
10.	Wskaźnik kapitału Tier I	20,94

Ujawnienia dotyczące funduszy własnych

Lp.	Kapitał podstawowy Tier I: Instrumenty i kapitały rezerwowe	Kwota w dniu ujawnienia	Odniesienie do CRR
1.	Skumulowane inne całkowite dochody i pozostałe kapitały rezerwowe, z uwzględnieniem niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości	56.610	Art. 26 ust. 1
2.	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	-149	Art. 36 ust. 1 lit. b) Art. 37, art. 472 ust. 4

3.	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	-3.912	Art. 36 ust. 1 lit. h) Art. 43, 45, 46, art. 49 ust. 2 i 3, art. 79, art. 472 ust. 10
4.	Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468	-164	
5.	Kapitał podstawowy Tier I	52.385	

VIII-IX. Adekwatność kapitałowa

1. Bank, w celu zapewnienia bezpieczeństwa ekonomicznego jest obowiązany posiadać fundusze własne, dostosowane do rozmiaru prowadzonej działalności.
2. Bank wdrożył proces oceny adekwatności kapitałowej, który został uchwalony przez Zarząd Banku i zatwierdzony przez Radę Nadzorczą. W ramach procesu dokonywana jest:
 - 1) identyfikacja rodzajów ryzyka występujących w Banku,
 - 2) wyodrębnienie istotnych rodzajów ryzyka,
 - 3) pomiar i alokacja kapitału wewnętrznego na poszczególne rodzaje ryzyka,
 - 4) agregacja kapitału wewnętrznego,
 - 5) monitorowanie i raportowanie kapitałowe,
 - 6) zarządzanie adekwatnością kapitałową.
3. Bank dokonuje wyliczenia minimalnego wymogu kapitałowego zgodnie z Rozporządzeniem przy zastosowaniu niżej wymienionych metod:
 - 1) wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe został wyznaczony zgodnie z metodą standardową,
 - 2) wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjnego został wyznaczony metodą wskaźnika bazowego,
 - 3) wymóg kapitałowy na ryzyko rynkowe (walutowe) wyznaczony metodą podstawową.
4. Poniższa tabela przedstawia poziom minimalnych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka.

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota w tys. zł
1.	ryzyko kredytowe	17.691
2.	ryzyko rynkowe	-

3.	przekroczenie limitu dużych ekspozycji	-
4.	przekroczenie progu koncentracji zaangażowań w podmioty spoza sektora finansowego	-
5.	ryzyko operacyjne	2.321
RAZEM		20.012

5. Bank w zakresie ryzyka walutowego utrzymuje pozycję walutową całkowitą poniżej 2% funduszy własnych. W związku z tym nie tworzy regulacyjnego wymogu kapitałowego. Całkowita pozycja walutowa Banku, według stanu na 31.12.2018r. wynosiła 72 tys. zł, co stanowiło 0,14% funduszy własnych. Wobec tego wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego wynosił 0 zł.

6. Poniższa tabela przedstawia kalkulację wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego na dzień 31.12.2018r.

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota w tys. zł
1.	Ekspozycje wobec rządów i banków centralnych	-
2.	Ekspozycje wobec jednostek samorządu terytorialnego i władz lokalnych	373
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	533
4.	Należności wobec instytucji (banki)	301
5.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	465
6.	Ekspozycje detaliczne	11.550
7.	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomości	1.872
8.	Ekspozycje których dotyczy nie wykonanie zobowiązania	590
9.	Ekspozycje kapitałowe	261
10.	Ekspozycje pozostałe	1.746
Razem		17.691

7. Proces oceny adekwatności kapitałowej przeprowadzany jest kwartalnie.

8. Bank wg stanu na dzień 31.12.2018r, nie naliczył dodatkowego wymogu kapitałowego.

Korekty z tytułu ryzyka kredytowego

Według stanu na dzień 31.12.2018 r. Bank stosował definicję należności przeterminowanych, zagrożonych oraz metody ustalania korekt wartości i rezerw w oparciu o zapisy

Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie klasyfikacji ekspozycji kredytowych oraz tworzenia rezerw na ryzyko kredytowe.

Bank w swoich analizach nie uwzględnia ryzyka geograficznego, ponieważ Bank funkcjonuje na terenie jednego obszaru geograficznego, określonego w Statucie Banku, zatwierdzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego (woj. podkarpackie).

Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiednich kategorii ryzyka, stosując dwa kryteria:

- kryterium terminowości – terminowość spłaty kapitału lub odsetek,
- kryterium ekonomiczne – badanie sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika (kredytobiorcy, poręczyciela).

Przeglądów oraz klasyfikacji ekspozycji kredytowych bank dokonuje zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z dnia 16.12.2008r. (Dz.U. Nr 235, poz. 1589 z późniejszymi zmianami).

Bank stosuje zabezpieczenia zgodnie z „Instrukcją prawnych form zabezpieczenia wierzytelności w Banku Spółdzielczym w Jarosławiu”.

Bank tworzy rezerwy celowe, odpisy aktualizujące oraz rezerwę na ryzyko ogólne.

Rezerwy celowe i odpisy aktualizujące tworzone są na ryzyko związane z działalnością Banku w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do:

- kategorii „normalne” – w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych,
- kategorii „pod obserwacją”,
- grupy „zagrożone” – w tym do kategorii „poniżej standardu”, „wątpliwe” lub „stracone”.

Wysokość tworzonych rezerw związana jest bezpośrednio z kategorią ryzyka, do której została zaklasyfikowana ekspozycja oraz z jakością przyjętych zabezpieczeń prawnych ekspozycji.

Na pokrycie ryzyka związanego z działalnością kredytową, Bank dokonuje odpisów na rezerwy celowe, tworzone w ścisłej korelacji z rozpoznanym ryzykiem tj. na pokrycie straty związanej z określonymi należnościami lub ich grupami w oparciu o ocenę możliwości jej wystąpienia.

Ryzyko kredytowe – informacje ilościowe

Ekspozycje kredytowe według wyceny bilansowej na dzień 31.12.2018 roku bez uwzględnienia skutków ograniczenia ryzyka kredytowego oraz średnią kwotę ekspozycji w okresie 31.12.2017 r. do 31.12.2018r. w podziale na klasy przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na 31.12.2018 w tys. zł	Średnia kwota w okresie od 31.12.2017r. do 31.12.2018r.
1.	Ekspozycje wobec rządów i banków centralnych	107.366	96.155
2.	Ekspozycje wobec jednostek samorządu terytorialnego i władz lokalnych	24.077	19.869
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	6.668	6.401
4.	Należności wobec instytucji (banki)	217.308	219.926
5.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	12.052	14.266
6.	Ekspozycje detaliczne	206.790	207.974
7.	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomości	25.582	32.100
8.	Ekspozycje których dotyczy nie wykonanie zobowiązania	5.661	3.491
9.	Ekspozycje kapitałowe	3.266	1.759
10.	Ekspozycje pozostałe	89.794	56.917
	Razem	698.564	658.858

Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora finansowego według typu kontrahenta według stanu na dzień 31.12.2018 roku przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość w tys. zł
1.	Banki Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	217.308 217.308
2.	Pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	
3.	Pomocnicze instytucje finansowe Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	

4.	Instytucje ubezpieczeniowe Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	
Razem zaangażowanie w sektorze finansowym		217.308

Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora niefinansowego w podziale na typ kontrahenta według stanu na dzień 31.12.2018 roku przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość w tys. zł
1.	Przedsiębiorstwa i spółki państwowe Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	0
2.	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	30.934 27.963 154 2.817
3.	Przedsiębiorcy indywidualni Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	34.640 31.061 1.266 2.313
4.	Osoby prywatne Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	169.389 167.396 407 1.586
5.	Rolnicy indywidualni Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	3.453 1.725 0 1.728
6.	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	6.686 6.686
Razem zaangażowanie w sektorze niefinansowym		245.102

Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora budżetowego w rozbiciu na kategorie należności według stanu na dzień 31.12.2018 roku przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Wartość w tys. zł
-------------------------	--------------------------

Należności normalne	22.566
Należności pod obserwacją	
Należności zagrożone	
Razem zaangażowanie w sektorze budżetowym	22.566

Strukturę branżową ekspozycji w podziale na klasy według stanu na dzień 31.12.2018 roku przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Branże	Wartość w tys. zł	
1.	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3.655	
	Należności normalne		1.927
	Należności pod obserwacją		0
	Należności zagrożone		1.728
2.	Górnictwo i wydobywanie	0	
	Należności normalne		0
	Należności pod obserwacją		0
	Należności zagrożone		0
3.	Przetwórstwo przemysłowe	20.003	
	Należności normalne		18.423
	Należności pod obserwacją		1.248
	Należności zagrożone		332
4.	Wytwarzanie i zaopatrywanie w en. elektryczną, gaz, parę wodną, wodę i powietrze	0	
	Należności normalne		0
	Należności pod obserwacją		0
	Należności zagrożone		0
5.	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz rekultywacja	148	
	Należności normalne		0
	Należności pod obserwacją		0
	Należności zagrożone		148
6.	Budownictwo	8.495	
	Należności normalne		6.880
	Należności pod obserwacją		0
	Należności zagrożone		1.615
7.	Handel hurtowy i detaliczny: naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	17.704	
	Należności normalne		16.769
	Należności pod obserwacją		18
	Należności zagrożone		917

8.	Transport i gospodarka magazynowa Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	4.649	2.879 0 1.770
9.	Zakwaterowanie i usługi gastronomiczne Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	3.959	3.959 0 0
10.	Informacja i komunikacja Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	1.068	1.068 0 0
11.	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	23	23 0 0
12.	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	8.744	8.590 154 0
13.	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	1.166	1.166 0 0
14.	Usługi administrowania i działalność wspierająca Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	287	287 0 0
15.	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenie społeczne Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	22.566	22.566 0 0
16.	Edukacja Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	288	288 0 0
17.	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	3.982	3.982 0 0

18.	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	0	0 0 0
19.	Pozostała działalność usługowa Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	1.541	1.194 0 347
20.	Gosp. domowe zatrudniające pracowników; gosp. domowe prod. na wł. potrzeby Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	0	0 0 0
21.	Organizacje i zespoły eksterytorialne Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	0	0 0 0
22.	Inne Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	0	0 0 0
Razem			98.278

Struktura ekspozycji według okresów zapadalności (wg wartości nominalnej) wg stanu na dzień 31.12.2018 roku przedstawia poniższa tabela (w tys. zł).

Aktywa	Do 1 m-ca	1-3 m-cy	3-6 m-cy	6-12 m-cy	1-2 lat	2-5 lat	5-10 lat	10-20 lat	powyżej 20 lat
Kasa i operacje z bankiem centralnym	8624								
Należności od sektora finansowego	147731	30250	10000						
Należności od sektora niefinansowego	24111	1454	1129	2934	8515	31446	35231	56558	83723
<i>gospodarstwa domowe</i>	<i>14447</i>	<i>683</i>	<i>1038</i>	<i>2577</i>	<i>7673</i>	<i>21684</i>	<i>23522</i>	<i>52134</i>	<i>83723</i>
<i>przedsiębiorstwa</i>	<i>9476</i>	<i>331</i>	<i>77</i>	<i>357</i>	<i>815</i>	<i>8863</i>	<i>8410</i>	<i>2605</i>	
<i>inst. niekom. działające na rzecz gosp. dom.</i>	<i>188</i>	<i>440</i>	<i>14</i>		<i>27</i>	<i>899</i>	<i>3299</i>	<i>1819</i>	

Należności od sektora instytucji rządowych i samorządowych			1032	200	1287	7414	5998	6635	
Papiery wartościowe	61600	12800	42900	6000	10000	6548	35050		
Akcje						3266			
Aktywa trwałe					149		1026		2214
Inne aktywa	2350			964					
RAZEM ZŁOTE	244416	44504	55061	10098	19951	48674	77305	63193	85937
WALUTY OBCE									
Kasa i operacje z bankiem centralnym	813								
Należności od sektora finansowego	29036								
Inne aktywa	23								
RAZEM WALUTY OBCE	29872								
AKTYWA OGÓLEM	274288	44504	55061	10098	19951	48674	77305	63193	85937

Wartość ekspozycji zagrożonych w tym przeterminowanych oraz kwoty korekt wartości rezerw w podziale na istotne branże według stanu na dzień 31.12.2018r. przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Branże	Wartości w tys. zł
1.	Przetwórstwo przemysłowe	266
	Kredyty zagrożone	332
	w tym kredyty przeterminowane	4
	Rezerwy celowe	67
	Korekta wartości	0
	Odsetki	1
2.	Budownictwo	1.164
	Kredyty zagrożone	1.615
	w tym kredyty przeterminowane	211
	Rezerwy celowe	629
	Korekta wartości	8
	Odsetki	186

3.	Handel hurtowy i detaliczny: naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	
	Kredyty zagrożone	11 917
	w tym kredyty przeterminowane	694
	Rezerwy celowe	1.283
	Korekta wartości	0
	Odsetki	377
4.	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	
	Kredyty zagrożone	0 0
	w tym kredyty przeterminowane	0
	Rezerwy celowe	0
	Korekta wartości	0
	Odsetki	0
5.	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenie społeczne	
	Kredyty zagrożone	0 0
	w tym kredyty przeterminowane	0
	Rezerwy celowe	0
	Korekta wartości	0
	Odsetki	0
RAZEM		1.441

Zmianę stanu rezerw celowych wg stanu na 31.12.2018r (w tys. zł.) przedstawia poniższa tabela.

	Stan na początek roku obrotowego	Zwiększenie	Wykorzystanie	Stan na koniec roku obrotowego	Wymagany poziom rezerw celowych
Rezerwy celowe od należności od sektora niefinansowego	6.175	587	788	5.974	5.974
w tym w sytuacji:					
normalnej i pod obserwacją	306	5		311	311
poniżej standardu	258	4		262	262
wątpliwej	918	93		1.011	1.011
straconej	4.694	485	788	4.390	4.390
Ogółem	6.175	587	788	5.974	5.974

Ekspozycje kapitałowe nieuwzględnione w portfelu handlowym

1. Według stanu na 31.12.2018r. Bank posiadał ekspozycje kapitałowe w całości klasyfikowane do portfela bankowego.
2. Podział ekspozycji ze względu na cel nabycia (zyski kapitałowe, przyczyny strategiczne) według stanu na dzień 31.12.2018 roku przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość bilansowa w tys. zł
1.	Akcje BPS SA	3.256
2.	Obligacje PKN Orlen	1.555
3.	Certyfikaty inwestycyjne	0
4.	Bony pieniężne NBP	51.592
5.	Obligacje skarbowe	49.996
6.	Obligacje BPS SA	655
7.	Obligacje podporządkowane BPS SA	9.541
8.	Obligacje BPS płynnościowe	55.921
9.	Jednostki uczestnictwa	5.959
	RAZEM	178.475

3. Bank dokonując wyceny ekspozycji kapitałowych stosuje zasady rachunkowości zgodne z Ustawą o rachunkowości oraz Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków.
4. Akcje i udziały wyceniał wg ceny nabycia.
5. Certyfikaty inwestycyjne i jednostki uczestnictwa Bank wyceniał wg wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej odnosił w przypadku certyfikatów inwestycyjnych odpowiednio na fundusz z aktualizacji wyceny.
6. W 2018r. z tytułu posiadanych instrumentów finansowych Bank osiągnął zysk w kwocie 2.943 tys. zł.

Ryzyko stopy procentowej dla pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego

1. Bank posiada sformalizowane zasady zarządzania ryzykiem stopy procentowej. Odnoszą się one do wszystkich pozycji bilansowych oraz pozabilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych.
2. Ekspozycja na ryzyko stopy wpływa na aktualny i przyszły wynik odsetkowy.

3. Ryzyko stopy procentowej w Banku wynika z:
 - a) ryzyka niedopasowania terminów przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych,
 - b) ryzyka bazowego,
 - c) ryzyka opcji klienta,
 - d) ryzyka krzywej dochodowości.
4. Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej było utrzymanie zmienności wyniku finansowego oraz bilansowej wartości zaktualizowanej kapitału, wynikającej ze zmiany stóp procentowych, w granicach nie zagrażających bezpieczeństwu Banku oraz utrzymanie niskiej wrażliwości wyniku odsetkowego na zmiany rynkowych stóp procentowych.
5. Podział realizowanych w Banku zadań w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej zapewniał rozdzielenie operacyjnego zarządzania ryzykiem stopy procentowej od pomiaru, szacowania, monitorowania i kontroli ryzyka.
6. Bank dokonywał pomiaru ryzyka stopy procentowej metodą:
 - a) luki terminów przeszacowania stopy procentowej pokazujący wielkość i charakter niedopasowania (luki) sald bilansowych i pozabilansowych pozycji Banku wrażliwych na zmianę stopy procentowej w poszczególnych terminach przeszacowania,
 - b) luki ryzyka bazowego, obrazujący w poszczególnych terminach przeszacowania poziom niedopasowania (luki) wrażliwych pozycji bilansowych i pozabilansowych w podziale na stawki bazowe, w oparciu o które ustalane jest oprocentowanie należności /zobowiązań Banku,
 - c) luki krzywej dochodowości, uwzględniający pozycje wrażliwe indeksowane do stawek międzybankowego rynku pieniężnego,
 - d) analizy profilu ryzyka stopy procentowej Banku umożliwiającej określenie stopnia wrażliwości oprocentowania aktywów/pasywów wrażliwych Banku na zmiany stóp rynkowych,
 - e) symulacji wpływu zmian poziomu stóp procentowych na wynik odsetkowy i fundusze własne Banku przy aktualnej strukturze pozycji wrażliwych,
 - f) analizy testów warunków skrajnych (stress test) dla aktualnej struktury pozycji wrażliwych,
 - g) analizę wpływu nieoczekiwanej zmiany stóp procentowych na wartość ekonomiczną kapitału Banku.

- h) testu warunków skrajnych tj. wpływu szokowych zmian rynkowych stóp procentowych o 200 pb. na wynik odsetkowy i fundusze własne.
7. Pomiar ryzyka stopy procentowej Bank dokonywał w okresach miesięcznych.
 8. Bank przeprowadzał testy warunków skrajnych, wyliczając poziom poszczególnych rodzajów ryzyka stopy procentowej przy zaistnieniu następujących warunków skrajnych:
 - a) dla ryzyka przeszacowania – wpływ zmiany stóp procentowych na wynik Banku przy założeniu zmiany stóp procentowych o 200 pb.
 - b) dla ryzyka bazowego – wpływ zmiany stóp procentowych na wynik Banku przy założeniu zmiany stóp procentowych o 35 pb.
 - c) dla elastyczności stóp procentowych – polega na badaniu wrażliwości wyniku odsetkowego z uwzględnieniem zmian wartości współczynników elastyczności aktywów i pasywów. Zakłada się, że zmiany współczynników elastyczności aktywów i pasywów następują jednocześnie oraz są: jednokierunkowe przy zmianie wartości współczynników o 50%, różnokierunkowe przy zmianie wartości współczynników o 25%.
 9. Bank badał również wpływ zmiany stóp procentowych na wartość ekonomiczną kapitału.
 10. Wyniki testów warunków skrajnych wykorzystywane były w procesie szacowania i oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego w Banku.
 11. Wyniki testów wykazywały, że Bank prowadził bezpieczną politykę w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej.
 12. Istotnym elementem zarządzania ryzykiem stopy procentowej był, obowiązujący w Banku system limitów.
 13. Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza okresowo zapoznawały się z informacją dotyczącą wielkości narażenia na ryzyko stopy procentowej oraz przestrzegania akceptowalnego poziomu ryzyka oraz wartości granicznych dla testów warunków skrajnych.
 14. Co najmniej raz w roku przeprowadzany był w Banku przegląd oraz weryfikacja regulacji w zakresie ryzyka stopy procentowej oraz zasad zarządzania tym ryzykiem, w tym także limitów.
 15. Wpływ szokowej zmiany rynkowych stóp procentowych na wynik finansowy według stanu na 31.12.2018r. wyniósł 9.007 tys. zł. Test warunków skrajnych polegający na wpływie zmiany stóp procentowych o 200 pb. na wartość ekonomiczną kapitału pokazał, na niski poziom ekspozycji Banku na to ryzyko na dzień 31.12.2018r.

Wskaźnik dźwigni finansowej

Wskaźnik dźwigni oznacza względną w stosunku do funduszy własnych wielkość posiadanej przez Bank całkowitej kwoty ekspozycji z tytułu aktywów, zobowiązań pozabilansowych oraz zobowiązań warunkowych dotyczących płatności lub dostawy lub dostarczenia zabezpieczenia, z uwzględnieniem zobowiązań z tytułu otrzymanych środków finansowych, zaciągniętych zobowiązań, umów dotyczących instrumentów pochodnych lub umów z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, lecz z wyjątkiem zobowiązań, które można wyegzekwować wyłącznie w przypadku likwidacji Banku.

Wskaźnik dźwigni kalkulowany jest zarówno w odniesieniu do kapitału Tier I wyliczonego zgodnie z artykułem 499 ust. 2 (w pełni wprowadzona definicja), jak i według definicji przejściowej kapitału Tier I.

Bank oblicza wskaźnik dźwigni na koniec każdego kwartału kalendarzowego.

Według stanu na dzień 31.12.2018r. wskaźnik dźwigni:

- wykorzystując w pełni wprowadzoną definicję Kapitału Tier I, obliczony jako średnia arytmetyczna wyniósł 7,65%
- wykorzystując przejściową definicję Kapitału Tier I, obliczony jako średnia arytmetyczna wyniósł 7,65%.

Redukcja ryzyka kredytowego przy zastosowaniu metody standardowej, zgodnie z Rozporządzeniem 575/2013 Parlamentu Europejskiego (UE) – informacje jakościowe i ilościowe

Bank nie stosuje pomniejszych wag ryzyka z tytułu zabezpieczeń.

Do wyliczenia kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem Bank nie stosuje ocen wiarygodności kredytowej opracowanych przez zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej ani też ocen wiarygodności kredytowej opracowanych przez agencje kredytów eksportowych.

Wymogi kapitałowe na ekspozycje sekurytyzacyjne

Bank nie dokonywał sekurytyzacji aktywów.

X. Metoda wyliczania wymogu na ryzyko operacyjne

Bank nalicza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego metodą wskaźnika bazowego (art. 315-316 Rozporządzenia). Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego na 31.12.2018r. wyniósł 2.321tys. zł.

XI. Stosowane techniki ograniczania ryzyka kredytowego

1. Bank Spółdzielczy w Jarosławiu nie stosował kompensowania pozycji bilansowych i pozabilansowych.
2. W celu ograniczenia ryzyka kredytowego Bank stosuje zasadę zabezpieczenia ekspozycji kredytowych uznanymi formami zabezpieczenia zgodnie z „Instrukcją prawnych form zabezpieczenia wierzytelności w Banku Spółdzielczym w Jarosławiu” oraz „Instrukcją oceny i monitorowania wartości nieruchomości – zasady oceny nieruchomości w Banku Spółdzielczym w Jarosławiu”. W obszarze ograniczania ryzyka kredytowego, Bank stosuje podejście, zgodnie z którym zabezpieczenie służy zapewnieniu spłaty kredytu, odsetek, prowizji i opłat na wypadek, gdyby klient nie dokonał spłaty w kwotach i terminach określonych w umowie.
3. Bankowi przysługuje swoboda wyboru prawnej formy zabezpieczenia kredytu, przy czym może być stosowana jednocześnie jedna lub kilka form zabezpieczenia, w zależności od oceny stopnia ryzyka.
4. Bank podejmując decyzję o zaangażowaniu kredytowym dąży do uzyskania pełnego zabezpieczenia o jak najwyższej jakości przez cały okres kredytowania. Decyzja o wyborze zabezpieczenia jako najkorzystniejszej formy i sposobu realizacji, podejmowana jest przez Bank w oparciu o analizę ryzyka transakcji w zakresie oceny wiarygodności i zdolności kredytowej wnioskodawcy oraz proponowanych zabezpieczeń. Zawsze jednak podstawowym źródłem spłaty należności są dochody kredytobiorcy.
5. Podstawowe zabezpieczenia stosowane w Banku w 2018r. to:
 - 1) weksel in blanco,
 - 2) poręczenie wg prawa wekslowego,
 - 3) hipoteka,
 - 4) pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym,
 - 5) cesja praw z umów ubezpieczenia,
 - 6) zastaw rejestrowy,
 - 7) ubezpieczenie kredytu,

- 8) gwarancja.
6. Bank badał koncentrację ryzyka kredytowego w odniesieniu do rodzajów stosowanych zabezpieczeń.
7. Zestawienie dotyczące całkowitej wartości ekspozycji objętej zabezpieczeniem stanowiącym pomniejszenie podstawy naliczania rezerwy celowej/odpisu aktualizującego zawiera poniższa tabela (w tys. zł).

L.p.	Wartość ekspozycji objętej zabezpieczeniem stanowiącym pomniejszenie podstawy naliczania rezerwy celowej/odpisu aktualizującego należności	Wartość pomniejszenia podstawy obliczenia rezerwy celowej/odpisu aktualizującego	Wartość ekspozycji
1.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw:	2.590	4.831
	- pod obserwacją	797	1.245
	- poniżej standardu	-	-
	- wątpliwe	1.793	3.586
	- stracone	-	-
2.	Ekspozycje, zabezpieczone hipoteką na nieruchomościach:	1.119	2.237

8. Zestawienie dotyczące całkowitej wartości ekspozycji objętej gwarancją stanowiącą pomniejszenie podstawy naliczania rezerwy celowej/odpisu aktualizującego zawiera poniższa tabela (w tys. zł).

L.p.	Wartość ekspozycji objętej zabezpieczeniem stanowiącym pomniejszenie podstawy naliczania rezerwy celowej/odpisu aktualizującego należności	Wartość pomniejszenia podstawy obliczenia rezerwy celowej/odpisu aktualizującego	Wartość ekspozycji
1.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw:	623	1.246
	- pod obserwacją	-	-
	- poniżej standardu	-	-
	- wątpliwe	623	1.246
	- stracone	-	-
2.	Ekspozycje zabezpieczone hipoteką na nieruchomościach:	623	1.246
3.	Ekspozycje wobec rolników:	748	1.323

XII. Dodatkowe informacje wymagane przez Rozporządzenie 575/2013 UE

1. W Banku w 2018r. funkcjonował Komitet Kredytowy, który odbył 30 posiedzeń.
2. Bufory kapitałowe art. 440 Rozporządzenia – nie dotyczy

XIII. Informacja o działalności Banku Spółdzielczego w Jarosławiu poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w podziale na poszczególne państwa członkowskie i państwa trzecie, w których posiada podmioty zależne, na zasadzie skonsolidowanej w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 48 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 za dany rok obrotowy

Bank Spółdzielczy w Jarosławiu nie prowadzi działalności poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie posiada podmiotów zależnych.

XIV. Informacja o stopie zwrotu z aktywów obliczonej jako iloraz zysku netto i sumy bilansowej

Stopa zwrotu z aktywów (ROA) według stanu na 31 grudnia 2018r. wyniosła 0,88%.

XV. Informacja o powołaniu komitetu do spraw wynagrodzeń

Z uwagi na skalę działalności Banku nie powołano komitetu do spraw wynagrodzeń.

XVI. Oświadczenie Zarządu

Zarząd Banku oświadcza, że ustalenia opisane w niniejszym dokumencie są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku.

Sporządził: Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz

Sprawdził: Stanowisko ds. zgodności

Akceptował: Prezes Zarządu

Zatwierdził: Zarząd

Wykaz procedur regulujących proces zarządzania ryzykiem

1. Regulamin organizacyjny Banku Spółdzielczego w Jarosławiu
2. Struktura organizacyjna Banku Spółdzielczego w Jarosławiu.
3. Plan ekonomiczno-finansowy Banku Spółdzielczego w Jarosławiu.
4. Strategia działania Banku Spółdzielczego w Jarosławiu.
5. Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jarosławiu.
6. Instrukcja sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Jarosławiu.
7. Regulamin kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Jarosławiu.
8. Instrukcja oceny adekwatności kapitałowej w Banku Spółdzielczym w Jarosławiu.
9. Instrukcja zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku Spółdzielczym w Jarosławiu.
10. Instrukcja zarządzania ryzykiem płynności w Banku Spółdzielczym w Jarosławiu.
11. Instrukcja pomiaru, limitowania, raportowania i kontroli ryzyka stopy procentowej w Banku Spółdzielczym w Jarosławiu.
12. Instrukcja zarządzania ryzykiem walutowym w Banku Spółdzielczym w Jarosławiu.
13. Instrukcja zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku Spółdzielczym w Jarosławiu.
14. Instrukcja zarządzania ryzykiem inwestycji finansowych w Banku Spółdzielczym w Jarosławiu
15. Regulamin działania stanowiska ds. zgodności w Banku Spółdzielczym w Jarosławiu.
16. Instrukcja zarządzania systemami informatycznymi i infrastrukturą teleinformatyczną w Banku Spółdzielczym w Jarosławiu.
17. Instrukcja ochrony danych osobowych w Banku Spółdzielczym w Jarosławiu.
18. Instrukcja zarządzania ryzykiem powierzenia czynności podmiotom zewnętrznym w Banku Spółdzielczym w Jarosławiu.
19. Instrukcja tworzenia rezerw na ryzyko ogólne w Banku Spółdzielczym w Jarosławiu.
20. Instrukcja Zasady monitorowania i klasyfikacji ekspozycji kredytowych.
21. Instrukcja prawnych form zabezpieczenia wierzytelności w Banku Spółdzielczym w Jarosławiu.
22. Instrukcja zarządzania wierzytelnościami trudnymi w Banku Spółdzielczym w Jarosławiu.
23. Polityka wynagradzania pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku Spółdzielczego w Jarosławiu.

Informacja

Banku Spółdzielczego w Jarosławiu

Wynikająca z art. 111a ustawy Prawo bankowe
według stanu na 31 grudnia 2018 roku

1. Zgodnie ze Statutem obszarem działania Banku Spółdzielczego w Jarosławiu jest województwo podkarpackie. Bank realizuje swoje zadania za pośrednictwem Centrali oraz 14 placówek na terenie powiatu jarosławskiego i powiatu przeworskiego oraz miasta Rzeszów.
2. Suma przychodów Banku według stanu na 31.12.2018r. wyniosła 26.353.803,81 zł przy poniesionych kosztach 19.109.547,50 zł.
3. Liczba pracowników w przeliczeniu na pełne etaty wyniosła 80 etatów.
4. Bank wykazał zysk brutto w kwocie 7.244.256,31 zł
5. Podatek dochodowy wyniósł 1.677.575,00 zł
6. Stopa zwrotu z aktywów netto wyniosła w 2018r. 0,88% wobec 1,03% na koniec 2017r.
7. Bank w 2018 roku nie otrzymał finansowego wsparcia pochodzącego ze środków publicznych.
8. Bank nie zawierał umowy, o której mowa w art. 141t ust. 1 Ustawy Prawa bankowe.
9. Opis systemu zarządzania, w tym systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń znajduje się w Informacji podlegającej ujawnieniu zgodnie z polityką informacyjną Banku według stanu na 31.12.2018r. Przedmiotowa informacja jest dostępna na stronie internetowej Banku.
10. W Banku nie powołano komitetu do spraw wynagrodzeń zgodnie z art.9 cb ust. 1 Prawo bankowe, komitet do spraw wynagrodzeń działa w banku istotnym. Bank nie spełnia warunków zawartych w art. 4 pkt 35 Ustawy Prawo bankowe.
11. Rada Nadzorcza na posiedzeniu w dniu 02.04.2019r. dokonała oceny pracy Zarządu oraz kwalifikacji do pełnienia powierzonych funkcji, w pełni podtrzymała dotychczasową, pozytywną ocenę Zarządu oraz jego poszczególnych Członków. Wiedza, umiejętności, posiadane kwalifikacje i doświadczenie Członków Zarządu gwarantują należyte pełnienie funkcji w Zarządzie oraz dają rękojmię należytego wykonywania tych obowiązków. Rada Nadzorcza przeprowadzając ocenę nie stwierdziła niekorzystnych czynników wpływających na reputację oraz kwalifikacje Członków Zarządu. Zarząd Banku w dniu 24.04.2019r. na posiedzeniu Zebrania Przedstawicieli otrzymał absolutorium za rok 2018.
12. Oceny odpowiedniości Członków Rady Nadzorczej dokonano na Zebraniu Przedstawicieli w dniu 24.04.2019r. Przeprowadzona ocena dotyczyła poszczególnych Członków Rady Nadzorczej oraz oceny Rady Nadzorczej działającej jako organ. Stwierdzono, że wszyscy członkowie Rady Nadzorczej posiadali odpowiednie kwalifikacje i reputację do pełnienia funkcji w Radzie Nadzorczej.

Zarząd

Banku Spółdzielczego w Jarosławiu